

Tranquility and Torah

פרים תשפ"ב

ESTHER 9:13-31

¹⁶ The rest of the Jews that were in the king's provinces assembled and defended themselves gaining relief from their foes, slaying seventy-five thousand of their enemies, but they did not lay their hand on the spoils, ¹⁷ on the thirteenth day of the month of Adar. And they gained relief on its fourteenth [day], making it a day of feasting and gladness. ¹⁸ But the Jews that were in Shushan assembled on both its thirteenth [day] and its fourteenth, and they gained relief on its fifteenth, making it a day of feasting and gladness. ¹⁹ Therefore, Jewish villagers who live in unwallied towns celebrate the fourteenth day of the month of Adar as an occasion of gladness, feasting and festival, and for sending delicacies to one another.

92 \ INSIDE PURIM

1.37. Why is Purim not celebrated on the thirteenth of Adar, when the Jewish people were victorious over their enemies, but instead on the fourteenth of Adar when they rested?

1. Jews do not rejoice and celebrate another's demise, even if that person is a *rasha* or an enemy. Instead, we celebrate our salvation and our being uplifted. Based on this idea, Purim does not celebrate the revenge against Haman and his cronies, but our survival against all odds. As such, Purim was established on the fourteenth, the day we rested from fighting and realized our salvation, not on the thirteenth, when we defeated our enemies.

(Manos HaLevi, Esther 9:22)

2. Even though they were victorious on the thirteenth of Adar, the Jewish people realized an important parallel between the end of their sufferings and the date of Moshe Rabbeinu's death. Moshe Rabbeinu died on the seventh of Adar, meaning that historically the thirteenth of Adar marked the last of the seven days of mourning for him.

The Megillah indicates that following the demise of their enemies on the thirteenth of Adar, the Jewish people felt the transition מאבל ליום טוב, "from mourning to celebration" (Esther 9:22). After the battles of the thirteenth of Adar, the Jews understood that the balance of the day still represented a day of mourning for them. However, they knew that it was their last day of mourning, as it was their last day under Haman's evil decree and historically the last day of mourning for Moshe. Only happiness and rejoicing could lie ahead.

Consequently, while they emerged victorious on the thirteenth, they held off celebrating until the fourteenth, the first full day without suffering or mourning.

(Yalkut Mei'am Loez, Esther 9:22)

בן מלך • ימי הפורים

בשיטת רש"י צריך לעיין דמאחר שלדעתו עיקר הנס היה ביום י"ג, אם כן מדוע קבעו את ימי הפורים בימים י"ד וט"ו.

ולכאורה יש לומר שמכיון שבאותה שנה, עשו משתה ושמחה בימים אשר נחו, והיינו משום שביום י"ג עדיין היו נאלצים להלחם ולעמוד על נפשם עד סוף היום, ולא היו יכולים לעשות משתה ושמחה רק למחרתו ב"ד. ולכן ראו לנכון לקבוע לכל הדורות שיום השמחה יהיה באותו היום ששמחו בו בעת הנס. אבל זה תמוה, דאם המחייב לעשות יום טוב וזכר לנס הוא מצד עצם מאורע הנס, ודאי שיש לעשותו ביום שאירע בו הנס, ואין לקבוע ביום אחר מאיזה טעם צדדי, משום שאיתרמי שעשו כן בשנה הראשונה, שהרי מה שעשו את השמחה באותה שנה ביום י"ד הוא מחמת ההכרח.

הנס בי"ג - ההצלה בי"ד

ונראה בזה שאף שעיקר הנס היה בי"ג אבל מכיוון שתוצאת הנס דהיינו ההצלה והרנוחה לעם ישראל היה בי"ד וט"ו בימי המנוחה, דכל זמן שהיו נתונים במלחמה עדיין לא היתה ההצלה שלימה. לכן גם הוא יום מתאים וראוי לקבוע בו את הציון וזכר לנס.

והיינו על פי מה שביארו המפרשים (אלשיך, מגולת הלוי לר"ש אלקבץ, מחיר יין להרמ"א, פירוש הגר"א ועוד רבים) שכל יום שלשה עשר היתה עדיין הגזירה בתקפה, כי כתב אשר נכתב בשם המלך אי אפשר היה להשיב, ועצת ההצלה היתה רק על ידי האגרות השניות שהיהודים יעמדו על נפשם וילחמו באויביהם, ונמצא שתקפו של נס ההצלה בפועל היה רק ביום המנוחה דהיינו ביום ארבעה עשר, אשר רק אז כבר פסקה המלחמה ונמלטו מהגזירה ושוב לא היו בסכנה. ולכן קבעו את המשתה ושמחה ביום המנוחה.

ומה שכתב רש"י שעיקר הנס היה ביום י"ג היינו נס המלחמה עצמה, אבל ההצלה והישועה היתה ביום י"ד, וא"כ שניהם ראויים לעשות בהם מצוות יום הפורים, ודעת הרא"ש שנס המלחמה אינה סיבה לעשות ביומו את מצוות יום הפורים.

קביעת יום השמחה לפי מאורע הנס המופלא או בזמן ההצלה

ואכן צריך עיון ביסוד הדבר, כאשר באים לקבוע יום לזכרון נס, מתי הוא עיקר הזמן שאותו ראוי לקבוע כיום הזכרון. האם היום שבו אירע עצם 'מאורע הנס' של התרחשות פלא על-טבעי נס ומופת אלוהי, הוא הראוי לציון ולקביעת יום לזכרון, או שעיקר הסיבה הראויה לקביעת חג היא על 'שמחת המצב הטוב' התוצאה של טובת הישועה וחסד הגאולה שסיבב ה' עבורינו, וממילא היום שבו היתה ההצלה הוא הראוי לקבוע ליום הזכרון.

ותנה בכל הניסים הרי ישנם שני החלקים, שהקב"ה עושה נס ומאורע פלא, ועל ידי זה נעשה הצלה וגאולה לישראל, וכאשר אירעו שני הדברים באותו היום, הרי מצד שניהם זהו היום הראוי לקביעת ציון וזכרון. אלא שהנפק"מ היא באופן שמאורע הנס וההתרחשות שהיא סיבת ההצלה היו ביום מסויים, ואילו התוצאה של ההצלה וטובה לעם ישראל היתה ביום אחר.

וכפי שאכן היה בנס פורים שנתחלק הדבר לשני ימים, כאמור, שביום שלשה עשר היתה התרחשות הנס שביום הזה אשר היתה בו הגזירה להרוג בהם, נלחמו היהודים באויביהם ונחפז הוא אשר ישלטו המה בשונאיהם והרגום ועשו בהם כרצונם. אולם ההצלה דהיינו ביטול גזירת להשמיד ולהרוג ולאבד היתה ביום י"ד.

ויש לעיין בדבר מתי הקביעות הראויה ככה"ל, האם אזלינן בתר מאורע הנס, או בתר שמחת הטובה וההצלה.

עירום - עיקרו על כללות ההצלה

לעומת זאת בפורים הרי 'מאורע הנס' היה נסתר ומכוסה, לא אירעו דברים על טבעיים כיו שכינה, אלא הכל היה מעוטף במהלכים בדרכו של עולם.

ונוסף לזה גם מאורע הנס שאירע להם לא התרחש ביום אחד מסויים, אלא היו מפוזרים על פני תקופה של כמה שנים. וכבר לפני הגזירה הקדים הקב"ה רפואה למכה, והיינו מאורע בריגת ושתי שניתן לציין כיום נס, או את יום לקיחת אסתר למלכה, וכן את אמירת מרדכי על בנה ותרש, וגם אחר הגזירה התחלק הדבר לכמה ימים, יום ט"ו ניסן שבו הורכב מרדכי על הסוס ונהרג המן. ואחר כך יום כ"ג סיון שבו נכתבו האגרות השניות בכדי לבטל את הגזירה. ולא שהיום המסיים היה ב"ג אדר שבו היה אמור להיות הגזירה ולבסוף נחפוץ הוא ונהרגו ייבי היהודים.

* אולם 'שמחת המצב הטוב' התייחד ביום מסויים דהיינו ביום י"ד אדר יום המנוחה שבו כבר ניצולו מהגזירה וכבר היתה להם הרווחה, והוא היום שבו כבר הגיע ההצלה הגדולה, ונחו מאויביהם ושקט לבם. ולכן בפורים עיקר קביעות היום טוב הוא על 'שמחת המצב הטוב' היתה.

הלכה

פורים

והלכות

צא

הזמן להשיג מנוחה הדעת

עבודת יום הפורים הוא להשיג שלווה אמיתי, תקנו יום הפורים דייקא ביום שנחו כדכתיב (אסתר ט, כא-כב) 'לקים עליהם להיות עושים את יום ארבעה עשר להדש

אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה, כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם, כי עיקר כח עמלק הוא לבטל מנוחה ושלוח, כדאיחא במדרש (ב"ר ב, ד) 'בהו זה

מדי שנאמר (אסתר ו, יא) ויבהילו להביא את המן, הרי שגלות מדי הוא ענין של בהלה, וזה הכח הקליפה שלו, לסלק היישוב הדעת, וכדכתיב (אסתר ט, כד) 'להומם ולאבדם, פירוש שעל ידי המהומה חשב המן הרשע שיהיה לו שליטה עליהם לאבדם.

ולכן מצינו שבא עמלק על ישראל בקפיצה (שבא מרחוק ד' מאות פרסה וקפץ עליהם, ע"י תנחומא בשלה, כה), שזה עיקר כח שלו שבא פתאום לסלק היישוב הדעת לגרום מהומה ובהלה. ונצחון על עמלק הוא דייקא על ידי יישוב הדעת וכדכתיב (דברים כה, יט) והיה בהניח וגו'.

ולכן מובן הקביעות של פורים ביום המנוחה דייקא, כי לא שייך לקבוע יום טוב רק כאשר מנצחים המן ועמלק לגמרי, וזה דייקא על ידי קנין מדת המנוחה. מנוחת שלום ושלוחה השקט ובטח, ולכן פורים בגימטריא של"ו שהוא השורש של שלוח, שזה העבודה של היום.

ולא רחוק לומר כי ענין חייב אינש לבסומי בפוריא הוא, כי יש לכל אדם דברים המפריעים מנוחתו, ולכן צריך אדם לבסס עצמו לשכוח מהכל, ולהיות במנוחה מכל המפריעים, שיהיה שלמות המנוחה, ועל ידי זה יתקיים כיעור הרע של עמלק לגמרי.

צריכים בפורים לבקש רחמים להשיג מנוחה ביום הזה * לכל ימות השנה. בגמרא (נדרים ט, ב) מביא לשון שאמר הנזיר מן הדרום, 'פחו עלי יצרי, ופירש בשיטה מקובצת שהוא מלשון חפזון וחוסר יישוב הדעת, והשפת אמת (ספר מאמרים ומכתבים) כתב כי זה כל כח היצר הרע על האדם, לבוא אצלו בבהלה שיהיה האדם פחו כמים, מלא בהלה ועל ידי זה יש להיצר הרע שליטה על האדם, והעצה נגד זה הוא לבקש רחמים מאת הבורא יתברך, 'פחו עלי יצרי בגימטריא תפלה, שעל ידי תפלה מתגברים. פורים הוא יום מיוחד לתפלה להשיג קנין במדת המנוחה.

קעה

תכלית רצונו להשמיד להרוג ולאבד, אך מה הכוונה בתיבת "להומם", ואמרו שזו היתה עיקר הגזירה לבלבל דעתם, כי הסטרא אחרא ידע היטב שאם יהיו בני ישראל ביישוב הדעת ויתפללו אל ה' מעומק הלב אזי לא ישלטו עליהם שום אומה ולשון ועל כן גזרו עליהם תחילה "להומם", ועל ידי זה סברו שיוכלו "לאבדם" ח"י ע"ט. ואשכחן נמי כאשר

להינצל מן הצרה, וממילא יסיח דעתו מן התפלה ח"ו, או יאמר לו שהוא אינו ראוי לעמוד לפניו ואף אם יתפלל בודאי לא יקשיב ה' לתפלתו, וזו עצת עמלק ימ"ש היא, וכמו שפירשו חסידי סלונים את הפסוק (אסתר ט, כד) "כי המן בן המדתא האגגי צרר כל היהודים חשב על היהודים וגו' להומם ולאבדם" וקשה מאי להומם, בשלמא לאבדם נוחא, שזו היתה

The gemara finds Haman's name close to the beginning of the Torah. After Adam eats from the forbidden fruit of the Tree of Knowledge, Hashem appears in the Garden and asks him "Hamin ha'etz... - Did you (eat) from the tree...?" Now the word "hamin" is Haman. Without vowels, as the Torah is written, that word is Haman. When Hashem asks man "Did you eat from the tree...?" that question is posed with the word "hamin - Haman".

This question which Hashem asks man is an expression of the distance which has come between man and his Creator as a result of man's sin. When Adam sins, he hides in the Garden. Hashem appears and asks: "Where are you?"; and then: "Did you eat...?" What is the meaning of these questions? Surely the Creator knows where Adam is and whether he has eaten without having to ask him? The answer is that He certainly knows, but man is behaving as if Hashem does not see him, and Hashem relates to man only as man relates to Him.

Adam has lost his clarity; in moving away from the Creator he has lost his vision and he has lost contact with the Source of reality. But the consequence is much more bitter: Hashem conducts Himself in the same way! Now that Adam is hiding, pathetic and ridiculous as that may be, Hashem plays by those rules that Adam has set up - "Where are you?" As if to say that the Master of the Universe cannot see him. "Did you eat...?" as if the Master of the Universe does not know.

~ Doubt has entered the world. Perhaps it is possible to hide. Perhaps He does not see, perhaps He does not know that man has sinned. A gap has opened between Hashem and His Creation; the gap, the chasm, of doubt. And the name of that gap, the name of that doubt, is Amalek. In fact,

• the numerical equivalent of the word "Amalek" is "safek", doubt. The source of Amalek has entered the world; Haman has been born.

~ The word "ha'min" is no more than the question itself: in the sentence "Did you eat...?" the word "ha'min" is simply that part of the syntax which poses the question. That is Hamán and that is Amalek: the spiritual force which is represented by Amalek is the force which distances Hashem from the world, as it were, that force which blinds human eyes to the higher truth. Amalek is the gap between Hashem and the world.

Shaya Ostrow

Pizur Hanefesh in Our World

The word pizur means to be spread out, scattered and unfocused. There is an aphorism that a ship without a port is always in a storm. This is why pizur hanefesh is usually accompanied by a sense of internal chaos. Some people may even enjoy the chaos and see it as the correct way to feel.

~ The world we live in today invites and entraps us in pizur hanefesh through its constant bombardment of distractions, which invade our lives on a multitude of levels. It is a world that thrives economically and culturally on promoting pizur hanefesh, filled with iPhones and an ever-growing array of sophisticated, exciting and addictive distractions that we call leisure. It may be the incessant and compulsive emptiness online and text-based chatter, using social media such as Twitter or Facebook. Twitter gives its many millions of users the ability to "tweet" about themselves continuously. The Torah has a very different concept of how people communicate. While birds certainly should continue tweeting, it does not view this form of communication in a positive manner. To demonstrate its attitude, the Torah instructs us to bring birds as korbanos for lashon hara. Rashi says that just as birds chirp incessantly, those who speak lashon hara are entrapped in the ever-present need to chirp. While the Torah warns us to avoid this "chirping," social media encourages us to chirp away with Twitter, Instagram and other media sites. It's all part of the pizur hanefesh of our generation.

18 ~ The ability each of us has to experience menuchas hanefesh and live within the center of our beings can be measured by our inner sense of bitachon — trust, security, focus and balance. Without menuchas hanefesh, regardless of how much we earn, where we live or what we drive, we live in a chaotic world of run-away and negative thoughts and feelings, and countless other reactions that wreak havoc with our lives.

The common denominator of menuchas hanefesh is that whenever and wherever we experience it, the feeling is always accompanied by a sense of security, inner focus and clarity.

On the other side of our emotional and cognitive universe, we also experience times when we are in a more troubled and distressed state of mind; when we are unfocused, insecure and frequently confused. We call this state of mind pizur hanefesh. It makes no difference whether we are at work, at home, driving a Lexus, on vacation or elsewhere. When we are in a state of pizur hanefesh, we are always alienated and emotionally isolated from ourselves and each other. We can observe its effects through agitation, anger, confusion, hurt, conflicts and long periods of insecurity, aloneness and many other negative experiences in every area of our lives. In short, pizur hanefesh always locks us

This is the same for a corporation, a government or any organized entity where all parts have to work together to achieve maximum results. And it is certainly true regarding the concept of menuchas hanefesh. For nefesh is a life force that Hashem places within every living being. For us, as Jews, its purpose is to enable us to fulfill our life tasks as ovdei Hashem in this world. It has many dimensions, powers and drives, all of which were intended to work together to achieve life's most precious goals in the service of Hashem. And when all of these forces place themselves under the direction of a unifying force — our Torah-inspired vision and aspirations — then all aspects of our cognitive, emotional and biological selves work together to achieve the ultimate purpose for which Hashem gave us life.

~ The harmonization of these powers, guided by a clear and lofty focus, is what Chazal call menuchas hanefesh. It is the synergistic blending of emotional, physical and spiritual forces within us that gives us a sense of profound security and well-being, all of which contribute toward achieving the goal at hand.

יד א / גדרה ומחותה
נחמה וצדקה ל' ח' ב' ס'
5 פכיל צדק (17)
הצורה של מנוחת הנפש היא כאשר אדם חי בהרגשה - ולא רק בהכרה שכלית - לנצל כל רגע מתוך ריכוז מלא של המחשבה וכל הכוחות אך ורק לתפקיד שמוטל עליו ברגע זה. הרי אדם אינו יכול לעשות הרבה דברים בבת אחת, וגם אם יש לו כישורים רבים ושונים, הוא משתמש בזמן מסויים בכשרון המתאים לפעולה המסויימת שעושה, ואל לו לערב את המחשבות על העבר ועל העתיד במעשי ההווה.

שיחות מאמר מד מרדכי שכנ

17 וזה גופא הראיה אם הדבר הוא מצד היצר טוב או מצד היצר הרע, אם יש ישוב הדעת וזמן להתבונן סימן שהדבר בא מצד היצר טוב, ואם אין ישוב הדעת והכל נעשה תחת לחץ ובלבול הוא מצד היצר הרע, כי הוא אינו רוצה שיתבונן האדם על אחרית הדבר ויראה את החסרון שבמעשה הזה שבהול לעשות.

PURIM: THE RESOLUTION OF ALL DOUBT

This can all be understood in light of the motif of recognizing divine providence in the world. In reading the megillah, we express the fact that history itself testifies to G-d's guidance of world events. Behind the myriad causes and effects, one can discern the hand of Hashem directing everything toward His goals. The Gemara says (Megillah 16b) that the parchment of the megillah needs sirtut — it must be scored with lines before the letters are written, just like a Torah scroll. The letters and words of the Torah represent the unfolding of events in this world. The almost invisible lines on the parchment upon which these letters are written represent the divine plan, the path that is already extant before those events actually occur.

20

The joy of Purim is the joy of knowing that this world has purpose and design and is not left to blind chance. There is no happiness greater than the resolution of doubt. Purim resolved the doubts caused by Amalek. This joy is expressed by the Gemara enjoining us to drink wine "ad d'lo yada" (Megillah 7b), becoming intoxicated until one cannot discern between blessing Mordechai and cursing Haman. One who has faith and trust in HaKadosh Baruch Hu, and realizes that it is He who runs the world, can feel secure even in a situation where his own lack of control is most apparent, where he is not even sure what is positive and what is negative. The realization that the world is not the product of chance and accident, but the creation of an intelligent G-d who gives it purpose and direction, gives the Jew a feeling of intense self-worth because he is of supreme importance in G-d's plan.

קעד מתנת כימים אשר נחו בהם חיים

לכאורה אין דבריו מספיקים להסיר הקושיא דהנה למשל בחג הפסח קבע השייית את היויט על זמן הנס אעיפ שהיתה מפלה גדולה למצרים ייכי אין בית אשר אין שם מת ומימ אנו עושים יויט ביום ההוא ושמחים בו על גאולתנו ועל פדות נפשינו, ולמה לא קבעו יויט של פורים גם כן ביום הנס כדי שנשמח בהצלתנו באותו יום שעשה לנו השייית החסד הגדול של ונחפוך הוא. ועוד יותר קשה לפי האמת אשר גם היום — כאשר כבר נקבע היויט ביום המנוחה — אין אנו נמנעים לשמוח בו על מפלת המן וכל הרשעים כראוי וכנכון וכמשייכ בקרא באבוד רשעים רנה. על כן נראה דיש להוסיף על דבריו ולמצוא טעם הגון ונימוק חיובי שיש ביום המנוחה מה שאין ביום הנס אשר גרם לקביעות ימי משתה ושמחה להיות במיוחד ייכימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם.

והנראה לי בזה הוא כי ידוע מדברי חז"ל שמעיקרי מעלת היום הוא יקיימו וקבלו אשר בימי אחרור קבלו את התורה ברצון מאהבת אותו הנס — ליהודים היתה אורה זו תורה — ואשר משויה איתא בשאלתות פי ויקהל ועדיף נומא דפוריא כיום שניתנה בו תורה ע"ש, ומבחינה זו של קבלת התורה הרי יום המנוחה הוא יום הנס ועל הנס של מנוחה קבעו היויט לדורות. וכדי לבאר זאת היטב בס"ד נאריך קצת בדבר, ואגב יתבארו לן כמה ממצות היום של פורים.

תנד אהל מגילת אסתר משה

והנראה, שאין זה כפי נצחון שאר אומות העולם ששמחים על עצם הניצחון, עם ישראל שמחים כשהזורים למסלולם - ללימוד התורה ועבודת ה', וזוהי כל סיבת השמחה, ולכן ראוי שדוקא הימים שאחר הניצחון יקבעו לימי משתה ושמחה.

25

עד דלא ידע

על עבודת היום הקדוש והנשגב הבעל"ט הורו לנו חכמינו ז"ל (מגילה ז ב): "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". והתמיה מפורסמת דאם בא אדם לידי מדה זו הלא הוא נמצא בשפל המצב, אינו יודע כלל על מה להודות ולהלל, ואם כן מה ענין וטעם יש במצוה זו לחובת היום?

ברם כאן חז"ל מגלין לצנועים סודו של היום הזה. אחר שנתבסס בדעתו לבא לידי הכרה שאין מקרה בעולם, שוב אינו יודע הבדל בין ארור המן לברוך מרדכי, כלומר שאינו שם לב ולא נותן שום התיחסות לסיבות ואירועים שבעולם, לא משנה לו מי העומד בראש כאן בעולם, בהיותו יודע ברורות שהכל בידו של המתנשא לכל לראש, והשגחתו ית"ש מצויה בכל מקרי העולם.

22 אכן בידיעה זו של 'עד דלא ידע' מקיים מצות מחיית עמלק באופן הכי נעלה, מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא'.

חזקו ונתחזקה לעבוד ביתר שאת ויתר עז על החדרת האמונה שאין שום דבר תלוי במקרה. לא שאין מקרה בעולם, ודאי שיש מצב שנקרא 'מקרה', כמו שיש ענין שהולך לפי הסדר והתכנון כך יש מצב וענין שמגיע לידי בהזדמנות, במקרה נודמן לו להיות שם וכי וכי. אבל יש לדעת כי השייית ברא גם כן ענין מקרה, גם המקרה היא מכלל כל המעשים שנעשים על ידי הבורא ומנהיג ית"ש.

ידיעה זו עלינו לקבוע בתוכנו בהרגל המחשבה, 'אריינארבייטען אין זיך', בימים הללו. שגם מה שבחיציגוניות נראה כמקרה יש בתוכה יד ה' בהשגחה נפלאה. לרומם מבטינו לראות את הבורא ית"ש שמנהיג כל המקרים המאורעות והרפתקאות, כולם שוים לטובה, ללא כל הבדל כלל ועיקר אם זו הזדמנות בדרך מקרה, או שבא לו הדבר כפי שחשב ונתכוין מראש.

23 בין אם זה בעסק הפרנסה, בין בדברים הנוגעים לנחת מזרע ברך ה', ובין בעניני בריאות. אדם מישראל חייב תמיד להיות בהרגשה כי ה' רועי בכל הענינים שלי, וממילא בטוח אני אשר לא אחסר.

גם אם עוברים חדשים רבים ועדיין לא רואים את האור שבקצה המנהרה, אני מוצא את עצמי בנאות דשא- שקוע ותקוע מבלי יכולת להמשיך, שום דבר לא זו - יודע אני נאמנה אשר ה' רועי הוא ירביצני במקום הזה, כמו כאשר על מי מנוחות ינחלני כלומר שהענינים מתנהלים ורצים, יעס גייט א גאנג'. הכל על פי ניהולו והנהגתו יתברך.

וירא מנוחה כי טוב

ונקדים דברי רבינו בחיי בפי יוחי משייכ על ברכת יששכר וירא מנוחה כי טוב וכו' וז"ל מאס דרך מלחמה והחיילות וראה מנוחת התורה כי טוב זהו הגיון התורה שצריכה מנוחת הגוף ויגיעת הנפש וכו' ומפני שעסק התורה צריך פנאי והשקט הגוף ואי אפשר שתתקיים במי שיש לו טרדות ואנחות על כן תקנו לנו הז"ל בתפלה השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה וכו' וכו' שאנו מבקשים את השייטת שישונו לנו השופטים שיהיו יושבים בלשכת הגזית לשפוט בינינו כבראשונה ולתת עצה כבתחילה וכו' וכו' ולכך סמך לזה והסר ממנו יגון ואנחה שאי אפשר להשיג ידיעת ה' על השלמות עם היגון והאנחה רק עם השמחה והמנוחה, עכ"ל.

הרי למדנו מדברי הרבינו בחיי אלו כי להשלים עצמו בתורה צריך האדם מנוחה מכל טרדה ודאגה ואף אם יהיו לו המורים הכי טובים כמו הסנהדרין מיושבי לשכת הגזית עדיין יהיה רחוק מלקבל המושכלות מהם עד שיסיר ממנו יגון ואנחה. ועל כן כשברך יעקב אבינו ליששכר שבט עוסקי התורה ויודעי בינה לעתים הזכיר מעלת המנוחה אשר בלעדה אין יגיעה ואין השגה - וירא מנוחה כי טוב. וכל תוספת מנוחה אשר על ידה ירכי האדם כוחותיו בתורה יותר הרי היא ממילא גם תוספת הרחבת הלב בחכמה.

טרדותיו ויסוריו יש לו לאדם לייצר לעצמו מעין ימות המשיח - ר"ל שיפעול בנפשו מנוחת הנפש כזה שבכל מצב שהיה יהא לבו פנוי לתורה וחכמתה והיא הלכה מהלכות תלמוד תורה.

מהות הבטחון

אמנם כן שגם קודם ימות המשיח מוטל על האדם חיוב לישב דעתו ולהיות תמיד במנוחה כדי שיהיה לבו פנוי לתורה וחכמתה בכל מצב ומצב שמוצא אותו, אבל השאלה היא במה מתיישבת דעתו של אדם ואיך משיגים מנוחת הנפש כזו. התירוץ הוא פשוט ובמלה אחת - בטחון! הלא הבטחון בה' והאמונה בהשגחתו הפרטית עלינו לטוב לנו כל הימים הוא המרפא לנפש והנותן ליעף כח להתרומם על כל המקרים ופגעי הזמן.

וכבר הגדיר בעל חובת הלבבות את מהות הבטחון בתחילת השער הגדול שער הבטחון וז"ל בפ"א שם: אך מהות הבטחון הוא "מנוחת נפש הבטחון" ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו שיעשה הטוב והנכון לו בענין אשר יבטח עליו וכו' ע"ש. ורק במנוחת הנפש כזאת הנובעת ממקור הבטחון בה' יוכל האדם להתרומם על כל טרדותיו ומפריעיו להיות לבו פנוי לתורה וחכמתה. כי מעיקרי המפריעים המטרידים את האדם ממנוחתו הם הדאגה על מצבו הפרטי בפרנסה או מדותיו הרעות - ובעיקר הקנאה ותחרות בין אדם לחברו - או המצב בעולם בכלל כמו סכנת מלחמות וכדומה שכולם הם דמיונות ופחד העוליים על לבו של אדם ואין נותנים לו מנוחה כל היום וכל הלילה, ורק הבטחון בה' חסד יסובבו ואינו טובל מכל אלו באשר יודע ומאמין שאין מקרה בעולם וכל הנעשה תחת השמש הכל בהכרזה מאתו יתב', ואפילו במקרה אשר לפי הנוהג שבעולם צפיה אליו סכנה או היזק, שורש אמונתו זאת מפגיח פחדו ונותנת לו אומץ להאמין באפשרות ההצלה (מדברי החזון איש אמונה ובטחון פ"ב ע"ש).

וכן בענין המדות המפריעות יש בכח הבטחון להפריח כל דמיונותיהם כידוע. וז"ל רבינו חיים ויטאל ז"ל (בסי שערי קדושה ח"ב) החמדה אב הטומאה כי היא מביאה לשנאה וקנאה ומביאה לידי גזל ושבועת שוא ולידי רציחה והיא העשירית שבעשרת הדברות שקולה ככולן וכו', ואמרו רז"ל התאוה מוציאה את האדם מן העולם כי מטרידו מעסק התורה ומקיום מצותיו והוא כופר בהשגחה שאינו מאמין שהכל על ידי השגחתו יתברך... אבל הבטחון אין מעלה כמותו, עכ"ל. הרי לפניך מנוחת נפשו של הבטוח וממילא הרי לפניך גם כן הדרך למנוחת הנפש האמתית המכשרת את הלב להיות פנוי לתורה וחכמתה - הלא היא האמונה בהשגחתו הפרטית של הבורא יתב' והבטחון עליו.

וכאן כדאי לעורר כי כאשר הרמב"ם מרחיב ציורו בהלי מלכים הני"ל על מנוחת הנפש של ימות המשיח מוסיף שם בהלי ה' בזה"ל: ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, עכ"ל.

הדור קבלו בימי אחשוורוש

איתא במסי שבת (פ"ה). ויתיצבו בתחתית החר אי"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקבי"ה עליהם את החר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אי"ר אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתבי קימו וקבלו היהודים קימו מה שקבלו כבר, ע"כ. וכבר הקשו תוסי' למה כפה עליהם את החר אם כבר אמרו נעשה ונשמע. ובדעת זקנים שם עת"פ בפי יתרו תירץ כי נעשה ונשמע אמרו על תורה שבכתה אבל תורה שבעל פה אמרו אין אנו מקבלים עד שכפה עליהם החר כגיגית, וע"ש. ואי"א ללמוד שלא רצו לקבל פירוש המצוות שנאמרו בעל פה כי אין שום הבנה לתורה שבכתה בלעדה, אלא ודאי הכונה כמו שמפורש במדרש תנחומא ריש פ' נח באריכות שעל לימוד תורה שבעל פה היה הויכוח כי לא תמצא תורה שבעל פה אצל מי שמבקש עונג העולם תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה אלא במי שממית עצמו עליה והיא עוה כמות וקשת כשאל קנאתה ע"ש.

והכונה בזה כי ישראל פחדו לקבל עליהם מצוה כזו שצריך כל כך מנוחת הנפש ולב פנוי מכל טרדה דמי ויכל לעמוד בזה בכל הזמנים, ועל זה בא הקבי"ה וכפה עליהם את החר, אבל נשארה מודעה רבה לאורייתא - עד שבא הנס של פורים! דאז ראו שאין בחסרתו שום מציאות וכי כל הפחדים הם דמיון שוא, ורק אם נתחזק במצוות ונעשה רצונו יעשה הקבי"ה כל צרכינו למעלה מדרך הטבע לטובתנו, ואין דבר בעולם שיכול להפריע או להטריד מי שהוא קבוע באמונה זו, והוא מקור נאמן למנוחת הנפש וללב פנוי לתורה וחכמתה. על כן הדור קבלוה בימי אחשוורוש ברצון גמור ובאהבת עולם - ר"ל שקבלו עליהם לימוד תורה שבעל פה בכל תנאיה.

ונוח בארבעה עשר

ואם נעמיק קצת יותר על פי כל הנאמר עד עתה נבין שאין זה רחוק לחשוב כי גם בעיני ישראל בימים ההם לא היה באמת עיקר הנס מה שקרה ברחובות עיר אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, אלא עיקר הנס היה בלב כל אחד ואחד אשר מצאו על ידי זה בנפשותם מנוחה שלמה שלא היה להם מעין אותה מנוחה מעת צאתם ממצרים עד אותו היום כי אף שראו כמה נסים לא היה בכח אותם הנסים כדי לישב דעתם בתוך הסתר הגלות (וכדברי הגרי"א הני"ל), ורק מאהבת אותו הנס זכו להיות אור חדש זורח להם בלבם לבטוח בה' ולהאמין בהשגחתו הפרטית בכל עת, ומה גם בתקופת ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. ועל-כך הרגשת מנוחה זו קבעו ימי משתה ושמחה "כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם" - ביום המנוחה ולא ביום המלחמה כי הבינו כי כל סדר הנס וגם מפלת הרשעים לא היו רק להצילם מצרה לבד אלא כדי להנחיל להם מקור של מנוחה ושיהיה להם גם בתוך הגלות והסתר לב פנוי לתורה וחכמתה.

ובפירושו נזכרים ומודגשים הימים כימי מנוחה בקרא (בפרק ט') ... ונוח בארבעה עשר בו ועשה אותו יום משתה ושמחה - והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אותו יום משתה ושמחה. על כן היהודים הפזרים היושבים בערי הפרוות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו. ע"כ. וכיון שהנס עשה עליהם רושם עמוק בשעתו עד כדי יצירת מנוחה בלב מעין אותה מנוחה של ימות המשיח וכני"ל, תקנו חכמים שבאותו הדור לפרסם הנס על ידי קריאת המגילה כדי שיוזכו כל הדורות להאי מתנה טובה שהם זכו לה על ידי נס פורים - ושידעו ויזכרו הכל מתוך קריאתה כי תשועתם היית לנצח ותקוהם בכל דור ודור! ועל דרך זה יכולים להבין גם שאר מצוות היום של מתנתג אלאביונים ומשלוח מנות כי הם מעשים של הסרת קנאה ותחרות שיהא התוצאה בין אדם לחברו מאותה המנוחה הבאה להם בשפע על ידי הנס וכמו שבארנו, ודייק.

טוב ביום המנוחה כי מדרכיו יתברך שאינו שמח במפלתן של רשעים על כן גם אנתנו נלך בדרכיו ונשמח על המנוחה לא על ההריגה והמפלה, כי אולי כונתו היתה לומר כי אע"פ שהנס היה באותו יום אשר ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם ועל זה אנו שמחים, מ"מ אין זה גמור הנס ולא תכלית השמחה כי אם המנוחה שזכו לה למחרת המלחמה. ומיד כשמצאו לבם פנוי מן הטרדות והמפריעים על ידי הסרת נוגש ומבטל קבלו עליהם שוב מצות עמל תורה שבעל פה ברצון ואהבה.

והלכו בזה בדרך השייטת אשר אעפ"י שקל נקמות ה' אין לו שמחה ממעשה המפלה וההריגה של הרשעים אלא מהמנוחה שבאה לעולם על ידי מפלתם - כי קל דעת ה'! וגם מואת המנוחה אין לו נחת רוח רק כשישראל מבינים מה לעשות במתנת המנוחה כאשר הצדיקים עשו בימים ההם וקיימו מה שקבלו כבר ליישב דעתם בכל מצב ומצב ולעסוק בלימוד תורה שבעל פה כל ימיהם מתוך מנוחת הנפש "כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם". ועל כן ולזכרון כל זאת קבעו פורים להיות ביום המנוחה.

יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא, אמר רבא אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב קיימו וקיבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר.

קיימו וקיבלו - גילוי הכרחיות התורה - גם בחלק החומרי

הנה ענין הכפיה בקבלת התורה היה גילוי של ענין אמיתי בתורה, והיינו גילוי שהתורה היא מוכרחת לאדם ולעולם, ובלעדה אין שום קיום, וענין המודעא אם כן היא חסרון בידיעה על הכרחיות התורה, ועל כן היה בזה ענין המודעא מצד ישראל, ואם כן לפי זה ענין הקיימו וקיבלו של ישראל בפורים, הוא הגילוי על הכרחיותה של תורה, גילוי על זה שהכפיה היא הודעה על הכרח התורה, וזהו ביטול המודעה.

ולהאמור נראה דחוסר ההבנה וההכרה בהכרחיותה של תורה, אינה אלא מפאת הגוף - חלק החומרי שבאדם, דחלק הנשמה שבאדם פשיטא שגלוי וידוע לפניו את ענין ההכרח שבתורה, ואותו חלק של הנשמה, הוא שהכריז קודם קבלת התורה - נעשה ונשמע, אבל הגוף שמפאת חומריותו לא היה מודע די על הכרח זה, הוא אשר הוצרך לכפיית ההר כגיגית, וגם אחר גילוי זה שנתגלה על ידי כפיית ההר, עדיין לא הושלמה הבנה זו לגמרי, שהרי העידו לן חז"ל שעדיין יש מקום למודעא, עד ימי מרדכי ואסתר שאז הושלמה ידיעה זו גם מצד הגוף, שהחומר אף הוא הגיע להבנה הגמורה על ההכרח שבתורה.

וזהו הלשון "קיימו וקיבלו - קיימו למעלה מה שקיבלו למטה" (מגילה דף ז:), היינו, שהקיבלו - הקבלה היתה בחלק של למטה - היינו הגוף, שגם החלק החומרי שבאדם הושוה אל החלק הרוחני שבאדם, שנשתוו הגוף והנשמה, ונתקיימה קבלת הגוף בקיום גמור ובביטול המודעא, וזהו קיימו למעלה, שנעשה קיום גמור בחלק של למעלה - הנשמה מכח הקבלה של למטה - הגוף, שהרי הנשמה בלא הגוף אין לה ערך בבחינת עולם הזה, ורק אחר שהושוה הגוף אל הנשמה, נעשה קיום גמור של האדם והעולם, שנתחברו אז הלמטה עם הלמעלה.

34 אמנם עדיין יש לברר, מה גרם באמת לקבלה זו של למטה עד כדי קיימות גמורה עם הלמעלה, ומה שלא נפעל בזמן מעמד הר סיני, האיך נפעל בימי

מרדכי ואסתר, והנה בחז"ל אמרו (מגילה דף טז:) "גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב", ומן הצורך אם כן להבין מה היתה פעולתה של אותה הסרת טבעת, וגם לכאורה הרי אותה הסרת הטבעת אף היא צורה של כפיה, ומה פעלה כפיה זו יותר מכפיית ההר כגיגית.

והנה לפי המתבאר לעיל פעולתה של הסרת הטבעת היתה להביא את כלל ישראל, להבנת הכפיה - להבין את ההכרח בתורה, ולפי הנראה כל מה שפעלו הנביאים בישראל היה להביא את ישראל להתכופף אל הכפיה - להכנע אל הכפיה, אבל עדיין לא הגיעו כלל ישראל להבנת צורך ההכרח בתורה, וזהו כונת חז"ל בגדלות הסרת הטבעת כלפי נבואת הנביאים.

35 ביטול המודעה - הכרה עצמית בהכרחיות התורה

וביאור הענין בזה הוא, דהנה באמת כל ענין הכפיה או הבנת ההכרח בתורה, הרי הוא נגד ענין הבחירה, והרי כל ענין הבריאה הוא להניח את האדם לבחירתו הוא, ואם האדם מוכרח הוא מה תועלת יש בבריאתו, אמנם רצונו יתברך שיבחר האדם בטוב, ויבחר באור ד' וטובו, וכיר ברוע הרע, וינטה ממנו לגמרי, ואז היה בא העולם על תיקונו האמיתי. אמנם מימות עולם - מימי אדם הראשון, לא עלתה ביד הברואים להכריע עצמם לקראת הבחירה בטוב וברצון השם יתברך, ואדם הראשון עצמו אם כי ידע את כל הצדדים בזה והכיר ברע כנגדו הטוב, אבל מכל מקום נתפתה אחר הרע, והכריע את עצמו ואת כל

העולם כולו - לצד השלילה, ונתבאר בדעת תבונות לרמח"ל (בעמוד כו בהוצאת מוה"ר פרידלנדר) דככל שאדם אינו בוחר בטוב, הקדוש ברוך הוא מגדיל את הרע כדי שלעתיד לבא יתברר ביותר גילוי יחודו יתברך, עיין שם היטב, ובאמת תגיע שעת האמת ואז בכל מצב שהוא אפילו שלא יהיו ישראל זכאים, יסיר הקדוש ברוך הוא את יצר הרע מבני האדם ויכריחם לעבדו, וכמו שהאריך בזה ברמח"ל (שם, עמוד לב) שכתב "אבל זה ידענו וכו' כמו שהוכחנו מן המקראות, וכמבואר לנו בדברי חז"ל שסוף כל סוף תסור הבחירה מן האדם, ולא יהיה עוד רעות בעולם, וכבר אמרו (ברכות דף י') יתמו חטאים מן הארץ כתיב וכו'", טייו שם היטב.

36

נתבאר כי הרצון האמיתי הוא שהאדם בעל הבחירה יגיע בסופו של דבר אל מצב כזה שיהיה משולל מן הבחירה, ויהיה מוכרח לראות בטוב ולהיות מוכרח אליו, וכל זאת יבא אליו מכח בחירתו הוא, והיינו דדרגת בחירתו תגיע עד שיהא מוכרח במעשיו, והנה אדם הראשון היה קרוב מאד לענין זה להגביר אצלו את הטוב על הרע, עד שיחולט אצלו הטוב כל כך עד שיהיה מוכרח לטוב, [עיין בזה בדרך ד' לרמח"ל (חלק ראשון פרק שלישי), ועיין בנפש החיים (שער א פרק ו) בהגה"ה המתחלת וזה היה קודם החטא וכו' עיין שם היטב]. וכאשר ניתנה תורה היתה הכונה להביא את ישראל לאותו מצב של אדם הראשון קודם החטא, ובאמת נתעלו אז ישראל קודם מתן תורה, והקדימו נעשה לנשמע, פירושו שיהיו מוכרחים על כל מה שישמעו, וזהו גדר הקדמת הנעשה לנשמע, ודו"ק.

ברם השתא תגדל יותר התימה משום מה היו צריכים לכפיית הר כגיגית ומה ענין המודעא בזה אחר שנעשו מוכרחים אל הטוב, ואשר נראה בזה.

דענין היות האדם מוכרח בעולם הזה אינו אלא כאשר אותה מוכרחות מבחירתו העצמית שלו היא באה, אבל כל הכרחיות הבאה מחוץ ממנו, היינו שבאה מגבוה, שפיר איכא עלה מודעה וביטול, והנה התורה באמת מוכרחת לאדם גם שלא מכח בחירתו הוא, שהיא מצד עצמה וצורך שלה מוכרחת היא לאדם, וזאת גילה הקדוש ברוך הוא במעמד הר סיני כאשר כפה על ישראל הר כגיגית, אמנם ישראל על אף שהגיעו להר סיני בהכרעה שהם מוכרחים לדבר ד', שהרי הקדימו נעשה לנשמע כאמור, מכל מקום לא הסכימו להכרחיות זו אלא כאשר היא באה מצד בחירתם הם, אבל כאשר ענין זה בא בכפיה מבחוץ, על זה היתה מסירת מודעה מצדם.

ואז הגיעו ימי הפורים, שהכירו במצבם, ובמכירתם להשמיד ולהרוג ולאבד, שזה משום שטרו מן התורה, ואז אז השכילו להבין, כי התורה מוכרחת היא לאדם, וגילוי זה הוא שהביא את ישראל לביטול מודעתם בשעת מתן תורה, והנה מעשה זה דגזירת אחשורוש, לא היה בו כפיה לקבלת התורה, אלא כפיה שהובילה להכרה עצמית על הכרח התורה, וקיימו וקיבלו התורה מתוך אהבה

גמורה, שהיא גופא - אהבה מוכרחת לתורה ולקיומה של תורה, ומכאן ביטול המודעא שהיתה בהר סיני.

37 גדולה הסרת טבעת - הכרה עצמית, ממ"ח נביאים - כפיה

ובזה גדלה הסרת הטבעת על נבואת הנביאים, אשר נבואתם באה להגדיל התורה בעיניהם של ישראל ולכופם לילך בדין התורה, ולקיום מצוותיה, וזה גופא - נבואת הנביאים, היתה במהלך של כפיית הר כגיגית, היינו כפיה מבחוץ, ועל כן לא נעשה על ידם תיקון גמור למצבם של ישראל, ורק גזירת אחשורוש היא שנתנה לישראל את הבנתם העצמית, להגדיר הטוב על הרע, ולהפוך את מהלך הטוב לגדר מוכרח, דהיינו לקבוע את הבחירה לטוב כמוכרחת.

41

שאין להם לישראל שום מציאות אחרת, חוץ ממציאותם הישראלית, התורתית. כשבאה הסרת הטבעת, הבינו את אותן נבואות ואותם נביאים, בגודש המובן ובמלא המושג.

לכן:

קיימו וקיבלו!

- קיימו מה שקיבלו כבר!

נפלא ומרומם.

42

descendent of Amalek, about whom it is said, a term denoting coldness.

Amalek's power, in a spiritual sense, lay in their ability to cool down any exuberance Israel may have had in their service of God. In his speech to Ahasuerus, Haman described the Jews with the phrase ישנו עם אחר "There exists a certain nation." Our Rabbis point that ישנו is composed of the same letters as ישנו meaning "they slept." Thus, Haman was hinting to the King that Israel were in a somnolent state, spiritually, and that it would therefore be a propitious time to destroy them. Haman achieved his momentary, terrifying hold over Israel simply because, although they observed all the commandments punctiliously, the Jews lacked exuberance in their actions. Their performance was merely mechanical, robot-like.

This seemingly minor detail in effect allowed Haman to enact his horrendous decree. Therefore, the type of repentance that was required to neutralize this decree was one in which extremes of enthusiasm would be demonstrated. We may now understand why Mordechai's public act of repentance was preferable here to Esther's modest, hidden method, for it was this demonstrative manifestation of repentance which itself formed the antidote.

With all that has been clarified, we may now grasp the positive effects of the excitement that forms an integral part of the Purim celebrations. It is essential, however, that these feelings be translated into our spiritual lives. In this way we will be simulating the rectification that was carried out by Mordechai so many years ago in Shushan. And once we are infected with the proper enthusiasm in our fulfilment of the

Torah, it will lead us to another acceptance of the Torah, as occurred in the times of the Megillah when, as the text states, Israel carried out a complete and heartfelt acceptance of the Torah which they had been given at Sinai.

מעין בית השואבה

היתה התורה בלי אורה (עיי מגילה כח. דשמעתא בעא צילותא כיומא דאסתנא), וגם היה היום טוב בלי שמחה, המילה בלי ששון (שאמרו בלבם הרי הבן בין כך ובין כך לא יחיה ולא יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים), והתפילין בלי יקר (שהרי לא היו עמי הארץ יראים מהם). ואחר הישועה נהפוך הוא, וליהודים היתה תורה עם אורה, יו"ט עם שמחה, מילה עם ששון, ותפילין עם יקר.

44

אף יתכן, כי אם המלך אחשוורוש עורך סעודה לכל אזרחיו ונתיניו, חייבים ללכת. אין מלהתנגד. ולא זו בלבד, אלא יש גם להראות, כי מתכבדים על ידי עצם ההשתתפות בסעודה המלכותית הזאת.

אבל הכל "כפוי". לא "לרצות". ודאי לא "ליהנות". איך יתכן, כי תגרם לו לאדם מישראל הנאה, ממשוה שאינו במסגרת מציאותו האמיתית.

איך יתכן, כי תגרם לו לאדם מישראל "הנאה", ממשוה שניחוח גויי עולה הימנו.

ויתירה מזאת. היתכן לו, לאדם מישראל, כי יהנה ממשוה שאינו תורה. כלום יש, ושייך, להיות משוה, שישווה בהנאותיו, אף אלו הגשמיות, להנאות התורה. כלום יתכן, כי חסר לו משוה ליהודי, אשר התורה ממלאת את כל חלל מציאותו.

אם בכל זאת נהנו מסעודתו של אינו רשע, משמע, עדיין חסרה להם הנאה. משמע, לא מלאה התורה את כל מציאותם. עדיין תרו אחר משוה, שאינו קיים בתורה עצמה, ואשר חסר להם,

אם נהנו, משמע, עדיין אינם מלאים תורה. עדיין אין התורה עצם מציאותם.

לכן, הם עצמם, על ידי הנהגתם ומציאות טבעם הנוכחי, הפקיעו עצמם ממציאותם.

נידונו לכליה, רח"ל, כי אינם ביסוד עצם מציאותם,

ומהי תקנתם?

הכרתם והתעלותם לידי גודש מציאותם התורתית. הכרתם והתעלותם לידי גודש כמיהתם להתמלא במוכרחיותם, לרצות את כפיות קבלתם.

- קיימו וקיבלו.

...

39

לכאורה, אם גדולה "הסרת הטבעת" יותר ממ"ח נביאים, מה באו הנביאים ללמדנו. לשם מה נתקבלה נבואתם. למה התנבאו. כלום כל נבואתם, חנים היתה?

...

הם הם הדברים.

דורות על גבי דורות, נביא אחר נביא, ארבעים ושמונה נביאים ואין ספור נבואות, באו עליהם על ישראל להזהירם, לרוממם, להחזירם אל מציאותם ושורשם.

הטף הטיפו הנביאים לאמור, אשרי השומע, כי יטב לו. אוי לו למסיר אזנו, כי ח"ו ירע לו, ל"ע.

אם לא יהיו "ישראל", לא יתקיימו, אף לא כאחד העמים.

מציאותם של ישראל, אינה אלא בישראליותם.

הזהירו, הטיפו, התנבאו, לימדו.

אבל לא הוחדרו הדברים בממשיותם. ישראל שמעו, למדו, הוזהרו, קיבלו, אך עדיין לא כדבר ממש, הנראה לעין, האופף, חופף, חודר ולופת את ההכרה.

עדיין לא הפכה ההכרה, לחלק מעצם החיים של ישראל.

עדיין נשאר מקום ל"נהנו מסעודתו של אותו רשע". נשאר מקום פנוי לגויות, אשר תוחדר במנות מסוימות אל תוך החיים. עדיין לא למדו, כי אם לא לחיות כישראל, נידונים, חס ושלום, לכליה גמורה, גם זו של גוי, ח"ו ל"ע.

...

40

אבל משנוכחו לדעת, כי כל גורלם נתן הוא ב"הסרת טבעת", ב"חותמת", במשקל של ליטראות, ובמכירות של מקולין

או אז, הבינו את כל נבואתם של מ"ח הנביאים אחרת. או אז, התקבלו כל הנבואות במימדם הנכון. או אז, ראו והבינו במו עיניהם, כי לא די בכך לקיים תורה, ולקבל תורה, דרך כפיה.

כי אמנם נכון, אמת הדבר, כי לא יתכן להשתחרר ממציאות של תורה ומקבלת תורה.

ואף על פי כן, נכון שבעתיים, כי המצופה הוא, כי יגיעו עדי מינימום הכרה, כי כל אלו המצוות, התורה, כי כל זו הקבלה, אף הכפיה, באו ללמד, כי כך הוא הדבר בחוש ממש.